

УДК 78:378.091+792.07

Походзей П. І.

Походзей Павло Іванович – науковий співробітник відділу науково-координаційної діяльності та інформації Національної академії мистецтв України, викладач кафедри загально-го та спеціалізованого фортепіано Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, викладач фортепіанного відділу Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка.

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-3544-4678>

НМАУ ім. П. І. Чайковського – Національна опера України: взаємодія як чинник розвитку оперного мистецтва

Розглянуто актуальні питання творчої співпраці і плідної взаємодії двох провідних національних установ України у сфері культури і мистецтв – Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (вищого навчального закладу) та Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка (закладу культури). Зосереджено увагу на їх взаємозв'язку, оскільки Академія здійснює підготовку для театру високопрофесійних кадрів (співаків-акторів, артистів симфонічного оркестру і хору, диригентів, музичних режисерів та ін.), а до науково-педагогічної роботи залучаються найвидатніші майстри оперної сцени, музиканти, які мають високі творчі здобутки й визнання в Україні і світі. Так виявляється спадкоємність поколінь у сфері оперного мистецтва. Дані про випускників Академії (співаків-акторів, диригентів, хормейстерів, режисерів), які працюють у творчому колективі Національної опери України, часом поєднуючи роботу в театрі з науково-педагогічною чи артистичною діяльністю в Оперній студії в НМАУ ім. П. І. Чайковського узагальнено відтворено в наведених таблицях. Виявлено, що в соціокультурному просторі України просвітницька і культурно-мистецька діяльність колективів Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка і Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського сприяє культурному і духовному розвитку особистості.

Ключові слова: НМАУ ім. П. І. Чайковського, Національна опера України, взаємодія, Оперна студія, оперне мистецтво.

Актуальність теми дослідження. Традиційно важливою для розвитку оперного мистецтва в Україні є творча взаємодія оперних театрів з музичними навчальними закладами. Надзвичайно потужна і продуктивна співпраця протягом багатьох десятиліть склалася між Національним академічним театром опери та балету імені Т. Г. Шевченка і Національною музичною академією України імені П. І. Чайковського. Головним мотиватором зацікавленості у тісній співпраці і взаємодії є взаємозалежність між цими закладами. Академія здійснює підготовку для театру високопрофесійних

© Походзей П. І., 2018

кадрів (співаків-акторів, диригентів, хормейстерів, музичних режисерів, артистів симфонічного оркестру і хору тощо), а до науково-педагогічної роботи залучаються найвидатніші майстри оперної сцени, які мають високі творчі здобутки і визнання в Україні і світі. Творча молодь переймає практичний досвід у своїх наставників в Оперній студії НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Склад оперної трупи Національної опери України щорічно поповнюють вихованці Академії, це переважно співаки-актори – випускники кафедр сольного співу й оперної підготовки та музичної режисури. Серед співаків-акторів у складі оперної трупи театру, сформованої протягом 1983–2017 років, близько 80% (61 особа) – вихованці Академії. Детальний аналіз якісного складу трупи станом на початок 2018 року відтворено у списку випускників Академії (Додаток 1)¹.

Найвищих творчих результатів на головній оперній сцені України досягли вокалісти, випускники Академії, удостоєні почесного звання народного артиста України, зокрема: Олександр Дяченко (тенор, клас професора Володимира Тимохіна, 1996), Олександр Гурець (баритон, клас професора Віктора Куріна, 1999), Тарас Штонда (бас, клас професора Галини Сухорукової, 2008), Анжеліна Швачка (меццо-сопрано, клас професора Галини Туфтіної, 2012), Ігор Борко (тенор, клас професора Костянтина Огнєвого, 2012), Андрій Романенко (тенор, клас професора Володимира Тимохіна, 2013), Ольга Нагорна (сопрано, клас професора Євгенії Мірошниченко, 2015), Лілія Гревцова (сопрано, клас доцента Олександра Вострякова, 2016), Людмила Монастирська (сопрано, клас професора Діани Петриненко, 2017). Крім цього, лауреатами Національної премії України імені Тараса Шевченка стали Ольга Нагорна (1998), Людмила Монастирська (2014) та Анжеліна Швачка (2016). Ще 22 випускники Академії зі складу оперної трупи удостоєні почесного звання артиста України.

В основі набутого професіоналізму випускників Академії, їх виконавської майстерності лежать творчі здобутки і практичний досвід їхніх викладачів-наставників, набуті ними у процесі багаторічної роботи на професійній оперній сцені. Виконавський і педагогічний досвід студенти переймають у процесі навчання від своїх викладачів, майстрів українського музичного мистецтва. Так відбувається закономірна наступність і спадкоємність поколінь. Розвиток виконавських шкіл передбачає «практичну виконавську діяльність як форму кристалізації та накопичування досвіду; навчально-освітні заходи як спосіб передання набутого досвіду; теоретико-методологічні розробки як фактор необмежених можливостей професійної комунікації»².

Значних зусиль для розвитку київської вокальної школи доклала свого часу Герой України (2006), лауреат Державної премії СРСР (1981) і Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка (1972), народна артистка СРСР, видатна оперна співачка і педагог, професор Євгенія Семенівна Мірошниченко. Відзначимо її 40-річний досвід роботи (1957–1997) на головній оперній сцені України і майже три десятиліття (1980–2009) педагогічної діяльності на кафедрі сольного співу у НМАУ ім. П. І. Чайковського. Навчаючись у класі відомої української оперної співачки і педагога, професора

¹ Матеріали, представлені в таблицях, узято з офіційних електронних ресурсів Національного академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка. URL: <https://www.opera.com.ua/persons/opernatrupa> (дата звернення: 15.01.2018) і Оперної студії Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. URL: <http://operna-nmau.kiev.ua/solisty.htm> (дата звернення: 15.01.2018).

² Макаренко Г. Г. Київська школа оперно-симфонічного диригування // Академія музичної еліти України: історія та сучасність. До 90-річчя Нац. музичної акад. України ім. П. І. Чайковського / авт.-упоряд.: А. П. Лашенко та ін. Київ : Муз. Україна, 2004. С. 455.

М. Е. Донець-Тессейр, Є. Мірошніченко досягла високого рівня вокальної майстерності. Творчий шлях співачки розпочався на сцені Оперної студії, тут вона виявила яскравий співочий талант і акторські здібності в досить різноманітному репертуарі. Багаторічний головний хормейстер Національної опери України Л. М. Венедиктов, звертаючи увагу на унікальність постаті Є. Мірошніченко, згадував: «У консерваторії вона пройшла прекрасну школу в оперній студії у легендарного диригента Веніаміна Тольби, який виховав блискучу плеяду видатних артистів, а Мірошніченко була її окрасою»¹.

У класі оперного співу Академії Є. С. Мірошніченко як педагог виховала багатьох обдарованих учнів, які демонстрували свої вміння та навички на сцені Оперної студії. Нині випускники класу видатної української співачки представляють її школу в численних провідних театрах України і зарубіжжя. Зазначимо, що в нинішньому складі трупі Національної опери найбільше саме її вихованців, зокрема: народна артистка України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Ольга Нагорна (сопрано, 1994); заслужені артисти України – Сергій Пащук (тенор, 1996), Катерина Стращенко (сопрано, 1999), Сусанна Чахоян (сопрано, 2000), Тетяна Ганіна (сопрано, 2002), Сергій Ковнір (бас, 2006).

Багато зусиль до підготовки майстрів сцени в Оперній студії доклали й професори Академії А. Мокренко, Г. Туфтїна, В. Курін, М. Кондратюк та багато інших досвідчених педагогів, а в минулому відомих широкому загалу оперних співаків. Зокрема, Анатолій Юрійович Мокренко більше 30 років свого творчого життя (1968–1999) працював у Національній опері України, з яких останні вісім – генеральним директором і художнім керівником театру. Професійну вокальну освіту він здобував у педагогів М. Зубарева і О. Гродзинського. Одразу після закінчення Київської консерваторії (1963) почав працювати в Оперній студії. Протягом п'яти років роботи солістом виконав чотирнадцять головних партій у майже ста п'ятдесяти студійних спектаклях. За вагомі творчі досягнення був удостоєний почесного звання заслуженого артиста УРСР. Ці професійні здобутки стали основою подальшої творчої діяльності і значною мірою сприяли професійному зростанню, завдяки чому його було запрошено солістом до Національної опери.

Серед учнів Анатолія Мокренка – лауреати багатьох національних і міжнародних конкурсів: заслужені артисти України Михайло Киришев (баритон, 1995) і Геннадій Ващенко (баритон, 2001); солісти – Андрій Гонюков (бас, 2008), Сергій Скочеляс (тенор, 2009) та Олександр Мілев (бас, 2011).

Більше 20 років свого творчого життя був солістом оперних театрів Кишинєва (1965–1975) та Києва (1975–1988) і майже чверть століття викладав в НМАУ ім. П. І. Чайковського видатний співак і педагог професор Віктор Миколайович Курін (баритон, народний артист Молдови – 1974, народний артист України – 2000). Вокальну виконавську майстерність набув у класі свого педагога Д. Євтушенка в Київській консерваторії. Для Національної опери він підготував плеяду талановитих співаків-акторів. У його класі навчались нинішні солісти столичної опери: народний артист України Олександр Гурець (тенор, 1988), заслужений артист України Дмитро Агеєв (бас, 1996), Ігор Мокренко (баритон, 1990), Олександр Бойко (баритон, 2005).

¹ Тарасенко Л. Рік без [оперної співачки] Євгенії Мірошніченко: [висловлювання] // День. 2010. 28 квітня. С. 7.

Галина Опанасівна Туфтіна (сопрано, народна артистка УРСР – 1969, СРСР – 1980), здобувши освіту в Ленінградській консерваторії, майже 30 років пропрацювала педагогом Київської консерваторії. Школу професора Г. Туфтіної засвоїли нинішні солісти Національної опери: народна артистка України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Анжеліна Швачка (меццо-сопрано, 1997), заслужена артистка України Вікторія Ченська (сопрано, 1999), Ольга Матушенко (сопрано, 2006) та Людмила Циган (меццо-сопрано, 2004).

Діяльність видатного співака і педагога, лауреата Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка (1972), народного артиста УРСР (1974) та СРСР (1978), ректора (1974–1983) та професора кафедри сольного співу Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського Миколи Кіндратовича Кондратюка заслуговує на особливу увагу. Основи вокальної виконавської майстерності М. Кондратюк засвоїв у Київській консерваторії, у класі професора О. Гродзинського, вихованця перших професорів Київської консерваторії – В. Цветкова, Е. Гандольфі, М. Чистякова. Більше десяти років він очолював кафедру оперної підготовки і протягом десятиліття – кафедру сольного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. За роки педагогічної діяльності він виховав багато талановитих оперних і камерних співаків. Як ректор консерваторії, М. Кондратюк здійснив значний внесок у розвиток Оперної студії. Його учениця, професор кафедри сольного співу В. Антонюк в одній зі своїх праць зазначала: «У роки його роботи ректором <...> приміщення Оперної студії було повністю реконструйоване: встановлено концертний орган, розширено оркестрову яму, що дало змогу вміщати не двадцять шість, а п'ятдесят п'ять музикантів. Нагадаємо, що М. Кіндратович став тоді на перепоні чергової державно-адміністративної «кампанії», коли з Оперної студії хотіли утворити окрему театральну структуру на зразок ленінградської. Спеціально поїхав до міста на Неві вивчати гіркий досвід такої реорганізації, а повернувшись, порадився з колегами-ректорами й розробив для свого дітища статут лабораторії на зразок тих, які діяли у київських вишах немистецького профілю. Саме тоді було «закладено» в плані цього нового статуту практику двох вистав на тиждень – у середу й суботу»¹. Нині в Національному академічному театрі опери і балету імені Т. Г. Шевченка солістами працюють вихованці М. Кондратюка – Василь Колибаб'юк (бас, 1996) та Олександр Мельничук (баритон, 2008).

Кожен викладач кафедри сольного співу має не лише власний досвід роботи на професійній оперній сцені, а й зберігає і примножує традиції вокальної школи своїх наставників. Тому показником високого рівня професійної підготовки співаків-акторів в Академії є те, що значна частина нинішніх солістів Національного академічного театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка (станом на початок 2018 року це – Тарас Штонда, Ольга Нагорна, Михайло Киришев, Тетяна Пімінова, Андрій Романенко, В'ячеслав Базир, Анжеліна Швачка, Людмила Монастирська, Сусанна Чахоян, Геннадій Ващенко, Лілія Гревцова, Оксана Терещенко, Дмитро Кузьмін, Сергій Ковнір, Андрій Гонюков, Володимир Тишков), ще студентами були запрошені працювати на головній оперній сцені.

Переважна більшість артистів симфонічного оркестру і хору Національної опери – це теж випускники Академії, які набували професійного досвіду в студентських колективах (симфонічний, камерний та духовий оркестри; хор студентів) на сцені Оперної студії.

¹ Антонюк В. Г. Микола Кондратюк: виміри особистості // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2016. № 1 (30). С. 172.

Характерна ознака сучасного колективу Національного академічного театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка полягає в тому, що всі його нинішні диригенти (зокрема й головний), хормейстери і головний режисер – це випускники кафедр оперно-симфонічного диригування, хорового диригування, оперної підготовки та музичної режисури у складі вокального й диригентського факультетів Академії (узагальнена інформація подається у хронологічному порядку за роками випуску у таблиці – Додаток 2). Це яскраве свідчення плідної роботи Академії із забезпечення Національної опери кваліфікованими кадрами. Не секрет, що київські школи оперно-симфонічного диригування, хорового диригування є найбільш потужними в державі. Саме тому більшість таких фахівців представляють київську школу в оперних театрах України та на провідних сценах світу.

Відзначимо, що за результатами творчої діяльності усі диригенти Національної опери удостоєні почесних звань: народного артиста України – Кожухар Володимир Маркович (1993), Власенко Аллін Григорович (2000), Дядюра Микола Володимирович (2008), Баклан Олексій Федорович (2009), Макаренко Герман Георгійович (2015); заслуженого діяча мистецтв України – Барвінський Олександр Петрович (2001), Кульбаба Алла Анатоліївна (2008).

Вагомий внесок у розвиток київської школи оперно-симфонічного диригування здійснив яскравий український диригент, високоосвічений музикант, талановитий педагог, гідний вихованець і послідовник славнозвісних маестро Ф. М. Блуменфельда й М. А. Малька – Михайло Маркович Канерштейн. Завдяки своїй наполегливості і професіоналізму, М. Канерштейн організував симфонічний оркестр обласного радіокомітету у місті Києві, на базі якого згодом було утворено Державний симфонічний оркестр України (нині – Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України). Багато років свого життя присвятив Михайло Маркович педагогічній діяльності в Київській консерваторії. Він працював викладачем оперного класу та відділення оперно-симфонічного диригування (завідував відділенням, яке згодом було перетворене на кафедру), паралельно вів клас хорового диригування. Саме під його керівництвом відбувалося професійне навчання, опанування диригентської майстерності багатьма сучасними українськими диригентами, серед яких – Євген Васильович Дуценко, Володимир Маркович Кожухар, Аллін Григорович Власенко, Роман Ісаакович Кофман. Своїм професійним становленням ці митці значною мірою завдячують саме йому. Вони успішно продовжили справу свого вчителя як педагоги, виховавши молодих оперно-симфонічних диригентів. Так, серед випускників класу професора Р. Кофмана – народний артист України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, теперішній головний диригент Національного академічного театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка та Київського камерного оркестру Національної філармонії України Микола Володимирович Дядюра, народний артист України, доктор мистецтвознавства, професор кафедри оперно-симфонічного диригування, диригент Національної опери України імені Т. Г. Шевченка, художній керівник і головний диригент симфонічного оркестру «Київ-Класик», володар почесного звання «Артист ЮНЕСКО в ім'я миру» – Герман Георгійович Макаренко, гідний послідовник своїх педагогів. Він також передає молодому поколінню свій багатий практичний досвід.

Випускники класу легендарного українського диригента Стефана Васильовича Турчака продовжують справу свого наставника в оперному театрі – це досвідчені диригенти: народний артист України Олексій Федорович Баклан і заслужений діяч мистецтв України Олександр Петрович Барвінський. Єдиною жінкою-диригентом в Київській

опері є заслужений діяч України, випускниця класу народного артиста України, професора Вадима Борисовича Гнедаша – Алла Анатоліївна Кульбаба, яка поєднує свою діяльність в оперному театрі з педагогічною роботою на кафедрі оперної підготовки НМАУ ім. П. І. Чайковського. Під її орудою відбуваються оперні постановки в Оперній студії Академії. Доречно зазначити, що А. Кульбаба першу вищу освіту у Київській консерваторії здобула за спеціальністю «хорове диригування» (клас народного артиста України, професора В. Р. Лисенка).

Усі хормейстери Національної опери здобули вищу професійну освіту теж у НМАУ ім. П. І. Чайковського. За результатами творчої діяльності всі вони удостоєні почесних звань: Інеса Володимирівна Шилова – народна артистка України» (2008), Олександр Леонідович Тарасенко, Богдан Йосипович Пліш, Анатолій Леонідович Семенчук – заслужені діячі мистецтв України (відповідно 1994, 2013, 2016), Владислав Михайлович Загуровський – заслужений артист України (1993).

Традиції київської школи хорового диригування в Київському оперному театрі наслідував і збагачував Лев Миколайович Венедиктов, учень і послідовник визначного хорового діяча України Григорія Гурійовича Верьовки. Свою багаторічну творчу діяльність в оперному театрі (59 років) він поєднував із педагогічною у Київській консерваторії, у якій за період більше п'ятдесяти років виховав плеяду талановитих митців. Школу виконавської майстерності Л. Венедиктова у Київській опері нині представляють його вихованці – А. Семенчук і Б. Пліш. Зокрема, Б. Пліш здобув музичну освіту в Академії за двома спеціальностями – як хоровий диригент у класі Л. Венедиктова та оперно-симфонічний диригент у класі Р. Кофмана. Так само дві спеціальності опанував хормейстер А. Семенчук (хорове диригування – у Л. Венедиктова, оперно-симфонічне диригування – у В. Гнедаша). Здобуття освіти за двома спеціальностями у НМАУ ім. П. І. Чайковського не поодиноким явищем для хорових і оперно-симфонічних диригентів. Ця особливість надає певну перевагу таким митцям на ниві оперного мистецтва, оскільки опанування цих суміжних і взаємопов'язаних спеціальностей дає змогу знаходити більш точні й досконалі засоби виразності для втілення задумів, а також допомагає зрозуміти суто інтерпретаторські наміри і особливості роботи своїх колег.

Багаторічну діяльність в оперному театрі (з 1970 р.) хормейстер Інеса Шилова поєднує із педагогічною роботою (професор кафедри хорового диригування) в Академії (з 1993). За чверть століття вона виховала плеяду талановитих хормейстерів. Хормейстер Олександр Тарасенко, доцент кафедри хорового диригування Академії (з 2013), який активно долучився до виховання нових поколінь хорових диригентів. Ще у 2005–2006 навчальному році він успішно працював диригентом хору студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Головний режисер театру Анатолій Анатолійович Солов'яненко кваліфікацію «режисер музичного театру» здобув у НМАУ ім. П. І. Чайковського (клас заслуженого діяча мистецтв України В. В. Бегми). Він удостоєний почесного звання «Народний артист України» (2008), став лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка (за постановку опери В. Белліні «Норма», 2011).

У соціокультурному просторі України особливо важливе місце посідають Національний академічний театр опери та балету імені Т. Г. Шевченка і Національна музична академія України імені П. І. Чайковського завдяки багатогранній творчій та професійній діяльності. Адже просвітницька і культурно-освітня робота, забезпечення культурного і духовного розвитку особистості – це основні завдання їх діяльності. Результати творчої співпраці та плідної взаємодії цих двох закладів важко переоцінити.

**СПИСОК ВИПУСКНИКІВ ВОКАЛЬНОГО ТА ДИРИГЕНТСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ
НМАУ ім. П. І. Чайковського, які працюють у складі оперної трупи
НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
(СТАНОМ НА ПОЧАТОК 2018 РОКУ)**

№ п/п	Прізвище та ім'я випускника	Рік закінчення НМАУ	Клас викладача	Рік зарахування до складу трупи НАТОБУ	Державні відзнаки	Рік початку діяльності в НМАУ
1.	Дяченко Олександр (тенор)	1983	Клас професора В. Тимохіна	1983	Народний артист України (1996)	1999 (професор)
2.	Гурець Олександр (тенор)	1988	Клас професора В. Куріна	1991	Народний артист України (1999)	–
3.	Тарас Богдан (бас)	1989	Клас доцента З. Бузиної	1989	Заслужений артист України (2001)	–
4.	Мокренко Ігор (баритон)	1990	Клас професора В. Куріна	2003	–	–
5.	Приймак Павло (тенор)	1993	Клас професора К. Огневого	1993	Заслужений артист України (2005)	–
6.	Приймак Петро (баритон)	1993	Клас професора К. Огневого	1993	Заслужений артист України (2005)	–
7.	Штонда Тарас (бас)	1993	Клас професора Г. Сухорукової	1992	Народний артист України (2008)	–
8.	Нагорна Ольга (сопрано)	1994	Клас професора Є. Мірошніченко	1993	Народний артист України (2015). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (1998)	–
9.	Кірішев Михайло (баритон)	1995	Клас професора А. Мокренка	1994	Заслужений артист України (2011)	–
10.	Пімінова Тетяна (меццо-сопрано)	1995	Клас доцента З. Бузиної	1994	Заслужений артист України (2007)	–
11.	Романенко Андрій (тенор)	1995	Клас професора В. Тимохіна	1994	Народний артист України (2013)	–
12.	Базир В'ячеслав (баритон)	1995	Клас професора Д. Петриненко	1992	–	–
13.	Агеев Дмитро (бас)	1996	Клас професора В. Куріна	1996	Заслужений артист України (2017)	–
14.	Колибаб'юк Василь (бас)	1996	Клас професора М. Кондратюка	1999	–	–
15.	Пашук Сергій (тенор)	1996	Клас професора Є. Мірошніченко	2001	Заслужений артист України (2010)	1996 (соліст Оперної студії)

№ п/п	Прізвище та ім'я випускника	Рік закінчення НМАУ	Клас викладача	Рік зарахування до складу групи НАТОБУ	Державні відзнаки	Рік початку діяльності в НМАУ
16.	Шуляк Микола (тенор)	1996	Клас професора В. Тимохіна	1996	Заслужений артист України (2008)	1996 (соліст Оперної студії)
17.	Кисла Наталія (меццо-сопрано)	1997	Клас професора С. Козака, доцента З. Бузиної	2000	–	–
18.	Николайшин Наталія (сопрано)	1997	Клас доцента З. Бузиної	2000	Заслужений артист України (2008)	–
19.	Швачка Анжеліна (меццо-сопрано)	1997	Клас професора Г. Туфтіної	1993	Народний артист України (2012). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2016)	2014 (викладач)
20.	Алексеева Леся (сопрано)	1999 – хорове диригування (2007 – Австрія)	Клас професора В. Петриченка. Клас професора К. Рюггеберг (вокал)	2011	–	–
21.	Борко Ігор (тенор)	1999	Клас професора К. Огнєвого	2001	Народний артист України (2012)	–
22.	Стращенко Катерина (сопрано)	1999	Клас професора Є. Мірошніченко	1999	Заслужений артист України (2008)	–
23.	Ченська Вікторія (сопрано)	1999	Клас професора Г. Туфтіної	2006	Заслужений артист України (2013)	–
24.	Монастирська Людмила (сопрано)	2000	Клас професора Д. Петриненко	1998–2001, 2009	Народний артист України (2017). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2014)	–
25.	Чахоян Сусанна (сопрано)	2000	Клас професора Є. Мірошніченко	1999	Заслужений артист України (2009)	–
26.	Вашенко Геннадій (баритон)	2001	Клас професора А. Мокренка	2000	Заслужений артист України (2013)	–
27.	Ганіна Тетяна (сопрано)	2002	Клас професора Є. Мірошніченко	2002	Заслужений артист України (2016)	–
28.	Гревцова Лілія (сопрано)	2002	Клас професора О. Вострякова	2000	Народний артист України (2016)	–
29.	Хараузова Тетяна (сопрано)	2002	Клас професора М. Дідика	2002	–	–
30.	Терещенко Оксана (сопрано)	2003	Клас професора Є. Мірошніченко	1999	–	–

№ п/п	Прізвище та ім'я випускника	Рік закінчення НМАУ	Клас викладача	Рік зарахування до складу групи НАТОБУ	Державні відзнаки	Рік початку діяльності в НМАУ
31.	Фомічова Ольга (сопрано)	2003	Клас професора З. Христич	2005	Заслужений артист України (2016)	–
32.	Аврамчук Юрій (тенор)	2004	Клас доцента Г. Кабки	2005	Заслужений артист України (2009)	–
33.	Філіпенко Олег (тенор)	2004	Клас доцента Г. Кабки	2014	Заслужений артист України (2009)	–
34.	Циган Людмила (меццо-сопрано)	2004	Клас професора Г. Туфтіної	2011	–	2004 (соліст Оперної студії)
35.	Бойко Олександр (баритон)	2005	Клас професора В. Куріна	2005	–	–
36.	Кузьмін Дмитро (тенор)	2005	Клас професора Г. Гаркуші	2003	Заслужений артист України (2016)	–
37.	Ковнір Сергій (бас)	2006	Клас професора Є. Мірошніченко	2003	Заслужений артист України (2013)	–
38.	Матушенко Ольга (сопрано)	2006	Клас професора Г. Туфтіної	2009	–	–
39.	Рожок Зоя (сопрано)	2007	Клас професора Д. Петриненко	2010	Заслужений артист України (2014)	2009 (доцент, соліст Оперної студії)
40.	Гонюков Андрій (бас)	2008	Клас професора А. Мокренка	2007	–	2007 (соліст Оперної студії)
41.	Мельничук Олександр (баритон)	2008	Клас професора М. Кондратюка	2012	Заслужений артист України (2016)	2008 (соліст Оперної студії)
42.	Калінкіна Тамара (сопрано)	2009	Клас професора О. Дяченка	2011	–	–
43.	Скочеляс Сергій (тенор)	2009	Клас професора А. Мокренка	2011	–	–
44.	Євдокименко Ігор (баритон)	2011	Клас доцента П. Коваля	2012	–	–
45.	Мілев Олександр (бас)	2011	Клас професора А. Мокренка	2011	–	2011 (соліст Оперної студії)
46.	Бережанський Тарас (бас)	2013	Клас професора С. Скубака	2016	–	2013 (соліст Оперної студії)
47.	Дитюк Валентин (тенор)	2015	Клас доцента Г. Кабки	2015	Заслужений артист України (2017)	–
48.	Тишков Володимир (бас)	Студент IV курсу	Клас професора П. Коваля	2017	–	–

**СПИСОК ВИПУСКНИКІВ ВОКАЛЬНОГО ТА ДИРИГЕНТСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ
НМАУ ім. П. І. Чайковського, які працюють на посадах диригента,
хормейстера і режисера НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ
ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
(СТАНОМ НА ПОЧАТОК 2018 РОКУ)**

№ п/п	Прізвище та ім'я випускника	Рік закінчення НМАУ	Клас викладача	Рік зарахування до складу трупи НАТОБУ	Державні відзнаки	Рік початку діяльності в НМАУ
1.	Кожухар Володимир (диригент)	1963	Клас професора М. Канерштейна	1973	Народний артист України (1993)	1993 (професор)
2.	Власенко Аллін (диригент)	1966 аспірант	Клас професора М. Канерштейна	1971	Народний артист України (2000)	1965 (професор)
3.	Згуровський Владислав (хормейстер)	1970	Клас професора Д. Пшеничного	1968	Заслужений артист України (1992)	–
4.	Шилова Інеса (хормейстер)	1970	Клас професора О. Тимошенка	1970	Народний артист України (2008)	1993 (професор)
5.	Семенчук Анатолій (хормейстер)	1978	Клас професора Л. Венедиктова	1980	Заслужений діяч мистецтв України (2016)	–
6.	Баклан Олексій (диригент)	1987	Клас професора С. Турчака	1987	Народний артист України (2009)	–
7.	Барвінський Олександр (диригент)	1987	Клас професора С. Турчака	1987	Заслужений діяч мистецтв України (2001)	–
8.	Дядюра Микола (головний диригент)	1987	Клас професора Р. Кофмана	1988	Народний артист України (2008). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2014)	–
9.	Макаренко Герман (диригент)	1990	Клас професора Р. Кофмана	2000	Народний артист України (2015)	1998 (професор)
10.	Тарасенко Олександр (хормейстер)	1992	Клас професора М. Кречка	2012	Заслужений діяч мистецтв України (1994)	2005 (доцент)
11.	Кульбаба Алла (диригент)	1995	Клас професора В. Гнедаша	1999	Заслужений діяч мистецтв України (2008)	2009 (доцент)
12.	Пліш Богдан (головний хормейстер)	2001	Клас професора Л. Венедиктова	2007	Заслужений діяч мистецтв України (2013)	–
13.	Солов'яненко Анатолій (головний режисер)	2007	Клас професора В. Бегми	2000	Народний артист України (2008). Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2014)	–

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк В. Г. *Микола Кондратюк: виміри особистості* // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. Київ, 2016. № 1 (30). С. 163–176.
2. Лисиченко И. Народный артист СССР Анатолий Мокренко: «В своём первом турне по Великобритании наша концертная бригада во главе с секретарем горкома комсомола Костей Масиком зарабатывала деньги для... Английского комсомола». URL: <http://fakty.ua/32072-narodnyj-artist-sssr-anatolij-mokrenko-v-svoem-pervom-turne-po-velikobritanii-nasha-koncertnaya-brigada-vo-glave-s-sekretarem-gorkoma-komsomola-kostej-masikom-zarabatyvala-dengi-dlya-anglijskogo-komsomola> (дата звернення: 01.02.2018).
3. Макаренко Г. Г. Київська школа оперно-симфонічного диригування // Академія музичної еліти України: історія та сучасність. До 90-річчя Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського / авт.-упоряд.: А. П. Лашченко та ін. Київ : Муз. Україна, 2004. С. 454–477.
4. Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка. URL: <https://www.opera.com.ua> (дата звернення 22.01.2018).
5. Оперна студія Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського URL: <http://operna-nmau.kiev.ua> (дата звернення: 22.01.2018).
6. Тарасенко Л. Рік без [оперної співачки] Євгенії Мірошниченко: [висловлювання] // День. 2010. 28 квітня. С. 7.

REFERENCES

1. Antoniuk, V. H. (2016). Mykola Kondratyuk: measurements of personality [Mykola Kondratiuk: vymiry osobystosti] *Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine [Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho]*, No. 1 (30), Kyiv, pp. 163–176 [in Ukrainian].
2. Lisichenko, I. *People's Artist of the USSR Anatoly Mokrenko: "In our first tour in the UK, our concert brigade headed by the secretary of the City Committee of the Komsomol Kostya Masik earned money for... the English Komsomol"* [Narodnyj artist SSSR Anatolij Mokrenko: «V svoem pervom turne po Velikobritanii nasha koncertnaja brigada vo glave s sekretarem gorkoma komsomola Kostej Masikom zarabatyvala den'gi dlja... Anglijskogo komsomola»]. Available at: <http://fakty.ua/32072-narodnyj-artist-sssr-anatolij-mokrenko-v-svoem-pervom-turne-po-velikobritanii-nasha-koncertnaya-brigada-vo-glave-s-sekretarem-gorkoma-komsomola-kostej-masikom-zarabatyvala-dengi-dlya-anglijskogo-komsomola> [Accessed: 01.02.2018] [in Ukrainian].
3. Makarenko, H. H. (2004). Kyiv School of Opera and Symphony Conducting [Kyivska shkola operno-symfonichnoho dyryhuvannia] *Academy of Music Elite of Ukraine: History and Modernity. By the 90th anniversary of the Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine [Akademiia muzychnoi elity Ukrainy: istoriia ta suchasnist: do 90-richchia Nats. muzychnoi akad. Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho]*, compiler A. P. Lashchenko and other] Kyiv: Muz. Ukraina, S. 455. [in Ukrainian]
4. *Opera Studio of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine [Operna studiia Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho]*. Available at: <http://operna-nmau.kiev.ua> [Accessed: 22.01.2018] [in Ukrainian].
5. *Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theatre of Ukraine [Natsionalnyi akademichnyi teatr opery ta baletu Ukrainy imeni T. H. Shevchenka]*. Available at: <https://www.opera.com.ua> [Accessed: 22.01.2018] [in Ukrainian].
6. Tarasenko, L. (2010). Year without [opera singer] Eugenia Miroshnychenko: [statement] [Rik bez [opernoi spivachky] Yevhenii Miroshnychenko: [vyslovliuvannia] *Day [Den]*. 28 of April, p. 7. [in Ukrainian].

Походзей П. И. НМАУ им. П. И. Чайковского – Национальная опера Украины: взаимодействие как фактор развития оперного искусства. Рассмотрены актуальные вопросы творческого сотрудничества двух ведущих национальных учреждений Украины в сфере культуры и искусства – Национальной музыкальной академии Украины имени П. И. Чайковского (высшего учебного заведения) и Национального академического театра оперы и балета Украины имени Т. Г. Шевченко (учреждение культуры). Внимание сосредоточено на их взаимосвязях, поскольку Академия осуществляет подготовку для театра высоко профессиональных специалистов (певцов-актёров, артистов симфонического оркестра и хора, дирижёров, музыкальных режиссёров и др.), а к научно-педагогической деятельности приглашаются выдающиеся мастера оперной сцены, музыканты, имеющие высокие творческие достижения и признание в Украине и мире. Так проявляется преемственность поколений в сфере оперного искусства. Данные о выпускниках Академии (певцах-актёрах, артистах симфонического оркестра и хора, дирижёрах, музыкальных режиссёрах), работающих в творческом коллективе Национальной оперы Украины, соединяя работу в театре с научно-педагогической или артистической деятельностью в Оперной студии в НМАУ им. П. И. Чайковского, обобщённо отражены в таблицах. Выявлено, что в социокультурном пространстве Украины просветительская и культурно-художественная деятельность коллективов Национальной музыкальной академии Украины имени П. И. Чайковского и Национального академического театра оперы и балета Украины имени Т. Г. Шевченко способствует культурному и духовному развитию личности.

Ключевые слова: НМАУ им. П. И. Чайковского, Национальная опера Украины, взаимодействие, Оперная студия, оперное искусство.

POKHODZEI P. I.

Pokhodzei Pavlo Ivanovych – Researcher at the Department of Scientific Coordination and Information at the National Academy of Arts of Ukraine, Lecture at the Department of General and specialized piano at Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Teacher at the piano department at M. V. Lysenko Kyiv Secondary Specialized Music School.

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-3544-4678>

TCHAIKOVSKY NATIONAL MUSIC ACADEMY OF UKRAINE – NATIONAL OPERA OF UKRAINE: INTERACTION AS A FACTOR OF THE DEVELOPMENT OF OPERA ART

The relevance of the study is conditioned by the traditionally important creative interaction of opera theaters with music academies in the issue of development of opera art in Ukraine. Especially fruitful cooperation has developed for many decades between the Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theater of Ukraine and the P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. It serves as a vivid example of such interaction. The Academy carries out training of highly professional specialists for the theater (singers, actors, symphony orchestras and choirs, conductors, music directors, etc.) and from the theater to the scientific and pedagogical work are invited leading masters of the opera scene who have attained high creative achievements and recognition at the national and international levels. Logical continuity of generations in the field of opera art is a result of such kind of artistic «symbiosis». In turn practical activity, educational process, methodical scientific conceptions are serving as the basis for the development of national performing schools.

The main objective of the study is to investigate and highlight the actual issues of creative relationships and fruitful interaction between two leading Ukrainian institutions in the field of culture and arts and to reveal the interdependence between them.

The methodology of the research is to apply analytical, functional, comparative and art-study methods of research for determination of interdependence and basic directions of creative interaction of the opera theater and the music academy. The data concerning graduates of the Academy (singers-actors, conductors, choirmaster, directors) who works at the artistic staff of Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theatre of Ukraine and combine work at the theatre with scientific and pedagogical activities at the P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine or artistic work in Opera Studio are presents in summary tables.

Conclusions. As a result of the research, it has been established that Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theatre of Ukraine and the P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine are particularly important in the socio-cultural space of Ukraine due to the multifaceted creative and professional activity. The educational, cultural and artistic work, as the main function of both institutions, promotes cultural and spiritual development of the individual.

The above-indicated shows that the results of creative cooperation and fruitful interaction between the National Opera of Ukraine and the National Academy of Sciences of Ukraine. Pyotr Tchaikovsky is difficult to overestimate

The above-indicated shows that the results of creative cooperation and fruitful interaction of the Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theater of Ukraine and the P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine P. Tchaikovsky is difficult to overestimate because they are the leading institutions in Ukraine in the field of highly professional creative achievements.

Keywords: Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Taras Shevchenko National Opera and Ballet Theatre of Ukraine, interaction, Opera Studio, opera art.